

Prædiken til 9.s.e.trinitatis 2017

Tekst: Luk.16,1-9

Den kloge afdelingschef.

Penge er godt, men venner er mere værd.

Jesu brugte lignelser til at sige noget om Guds rige, ved at tage en situation eller en ting fra det vi kender, dreje situationen en omgang, overraske os og forstyrre os, så vi sidder og tænker: Kan han mene det?

På den måde kommer vi ofte til at skulle tage et spring i vores tanker, for at forstå hvad det handler om. Det er som om Jesus siger: Du kender din egen verden og dit eget liv, men kom her, og følg med mig ind i min verden, for sådan ser min verden ud.

Hvad vil Jesus sige med denne lignelse?

En klog afdelingschef, kunne han hedde i dag.

I lignelsen kaldes han en klog forvalter.

Lignelsen henter sit billede fra en jordejer.

Forvalteren er den person som har det daglige ansvar for ledelse og for indgåelse af lejekontrakter. Og han har fuld bemyndigelse til at handle på ejerens vegne. Men en forvalter ejer ikke selv noget.

Før vi når frem til at snakke om hvordan Jesus kan rose denne mand, vil jeg prøve at finde frem til hvad det er denne mand gør. Det er tydeligt at manden snyder sig frem, men det er en meget udspekuleret måde han gør det på.

Hvordan?

Situationen er den at forvalteren har ødslet sin herres ejendom. Han har pådraget sig en skyld han ikke kan komme ud af. Skyld er det vi skylder andre. Enten ved at vi har ødslet andres ejendom væk, ødelagt livet for andre, eller ved at vi har undladt

at gøre det vi burde. Denne mand har ødslet sin herres ejendom væk, gjort det modsatte af hvad han skulle.

Han blev fyret på stedet. ”Du kan ikke længere være forvalter!” Kort og kontant. Og manden er helt tavs.

Han ved den er gal.

Normalt i mellemøsten ville han bedyre sin uskyld, eller bønfalde om barmhjertighed. ”Jeg har kone og fem børn, jeg har ikke kræfter til at grave!”

Men sådan sagde han ikke. Han vidste den var gal. Men manden sættes ikke i fængsel, han får tid til at hente sine bøger. Det er en barmhjertighed fra hans herre. Han får tid.

Og den tid, nogle timer, brugte han klogt.

Alle lejekontrakterne ligger hjemme hos ham, og han har også alle regnskabsbøgerne. Det ved han, og det ved hans herre.

Den rige mand kan intet gøre før han får fat i lejekontrakterne. Først da, når han ser hvad der er skrevet, kan han selv begynde at redde stumperne.

Forvalteren véd dette, og véd at hans herre ikke kan gøre noget før han har afleveret bøgerne. Og han véd at hans herre ikke vil offentliggøre fyringen, før end efter at han har fået bøgerne og gældsbrevene.

Der er altså i situationen nogle timer den dag, hvor den rige mands ejendom forbliver i forvalterens magt. Og forvalteren véd at han har disse timer at handle i.

I de timer afgøres hele hans fremtid.

På den tid var det sådan for en jordejer, at han i sit lokalsamfund var en stor mand og en vigtig person. Hans omdømme betød meget i landsbyen og for ham selv. Den rige mand ejede meget jord, som han lejede ud, og han var derfor på en måde hele landsbyens far, alle var afhængige af ham, og af at de fik mulighed for at leje og dyrke hans jord, og leje og høste

hans vinmarker. Han gav hele landsbyens dens eksistensgrundlag.

Dette forhold blev opretholdt i en gensidig balance, til alle parter fordel. Hvis han fik et ry som en hård og nærig mand, fik han landsbyen imod sig, og de ville ikke passe hans jorde og vinmarker godt, og de ville holde deres leje tilbage. Men hvis han havde ry for at være en god og generøs mand, så ville de vise ham respekt og betale det de havde aftalt.

For at opretholde sit gode image, holdt den rige mand sig i baggrunden. Lod forvalteren om alle de vanskelige forhandlinger og skænderier, som dette kunne medføre. Hvis der var problemer kunne den rige mand altid gribe ind og sige at det var forvalteren der havde været for streng.

De to er altså afhængige af hinanden. Forvalteren lever af at have arbejde for den rige mand. Den rige mand har brug for forvalteren til at gøre arbejdet og til at gemme sig bag.

Men nu havde den Rige mand altså hørt at forvalteren ødslede hans ejendom bort. Det kunne selvfølgelig ikke få lov til at fortsætte.

Forvalteren véd han er skyldig og ikke har noget, at forsvare sig med.

Men i de få timer har forvalteren også krammet på den rige mand, for han har stadig alle lejekontrakterne.

Den rige mand må vente på sine papirer.

Forvalteren får straks kaldt nogle af skyldnerne til sig, her nævnes kun to, men formentlig har han haft besøg af flere, og han havde valgt de mest interessante skyldnere ud, de som han kendte og vidste at han siden kunne henvende sig til.

Hvorfor skulle de selv skrive på gældsbeviset? Der står jo at han sagde til dem: tag dit gældsbevis og skriv:

Det skulle de fordi, for så kunne hans herre se, at skyldnerne havde fået nedslaget i gælden. De vidste besked. Den rige mand kunne intet gøre.

Og vi kan forestille os, at disse glade skyldnere, som havde fået nedsat gælden, straks gik til den rige mand, greb hans hånd og sagde tak og roste ham for hans generøsitet. Den rige mand kunne blot smile bittersødt, kunne ikke sige noget som ville sætte hans gode ry, som en generøs mand overstyr. Havde han lovet bål og brand var hans egen fremtid sat overstyr i landsbyen, og de kunne hævde at de ikke vidste at forvalteren var fyret fra sin stilling.

Den rige mand er blevet fanget af sin egen generøsitet.

Den snu forvalter blev fyret, men med en vis beundring af sin herre. ”Der fik han mig. Jeg kan ikke røre ham, han har snydt mig, og jeg må lade ham gå, men han har også givet mig et godt navn i landsbyen!” sådan kunne han tænke.

Den snu forvalter kendte sin herre godt nok til at vide, at hans herre ikke ville ødelægge sit gode omdømme.

Man kan sige om den kloge forvalter: Han stolede på sin herres generøsitet.

Hvad er det den snu forvalter roses for? Det er vi nødt til at spørge.

Han roses ikke for at ødsle sin herres ejendom, det fyres han for. Det er dommen over ham.

Men når historien efterhånden slipper ud, og det gør sådanne historier jo, så kan det godt være at en anden rig mand tænker: ”Den forvalter er klog, det er bedre at jeg ansætter ham, end at en anden gør, så kan jeg holde godt øje med ham, for han er dygtig!”

Den kloge forvalter fyres for sin uærlighed med sin herres ejendom, men han roses for sin klogskab.

Det er denne klogskab som er lignelsens pointe, at stole på sin herres generøsitet. Det livet handler om, er at have venner.

Penge er årsag til mange fjendskaber, og krige.

Men man kan også hjælpe hinanden med penge, og skaffe sig venner.

Den skyldige forvalter hævnede sig ikke forurettet mod andre, men viste andre barmhjertighed.

Han var skyldig, ejede ikke noget, men brugte sine sidste timer på at hjælpe andre.

Han viste nåde og barmhjertighed mod andre skyldnere. Han kunne have presset de andre til større gæld, for selv at få noget, men gør det modsatte. Han nedskrev de andres gæld, viste dem nåde og barmhjertighed.

Deri er denne mand en klog mand, og gør det som er så sjældent i menneskers verden. Men som de der lever i pengenes verden véd, at vis man smører godt med penge kører man godt i sine handler.

Jesu har en anden lignelse hvor en der har en meget stor gæld får den eftergivet helt af sin herre. Da han gik ud mødte han en ven, som skyldte ham 100 kr. Dem krævede han straks at få, og da han ikke fik dem, satte han sin ven i fængsel. Han viste ingen barmhjertighed.

Her i lignelsen får vi et eksempel på en som tilgiver andre, som gør godt, for med det at håbe på andres godhed. Det handler om at få venner, som kan tage imod i de evige boliger. Det er et ord om troen på at det gode vender tilbage til den som tør være først med det gode.

Hvordan forvalter vore liv?

Tør vi tro på Guds nåde og tilgivelse, og vise andre samme nåde og tilgivelse. Det handler denne lignelse om. Viser os en klog mand som stolede på sin herres generøsitet, og viste andre

samme generøsitet. Det handler om at være generøs med tilgivelsen.

Jesus vil med denne lignelse give os troen på at det gode er stærkest. At fremtiden bygges ved at gøre godt mod andre, og ved at vise barmhjertighed.

Det som vi beder om i fadervor. Forlad os vor skyd, som også vi forlader vore skyldnere.